

ČESKÉ FARMACEUTICKÉ MUZEUM

Kateřina Lhotová
Pedagogická fakulta, Univerzita Hradec Králové
katerina.lhotova@uhk.cz, lhotova.k@email.cz

Název muzea: České farmaceutické muzeum

WWW stránky: <http://www.ceska-apatyka.cz/>

Informace na stránkách: stránky přehledné, logicky strukturované, možnost on-line objednávky prohlídky

Telefonické spojení: 495 067 580 (Kuks), 495 067 463 (FaF UK), 499 692 161 (kastelán)

Adresa: České farmaceutické muzeum, Hospitál Kuks, 544 43 Kuks

Otevírací doba: duben a říjen o víkendech od 9 do 17 hod., květen až září mimo pondělí denně od 9 do 17 hod.

Vstupné: základní: 30,- Kč; zlevněné (děti od 6 do 15 let, studenti po předložení průkazu, důchodci, ZTP, ZTP-P): 15,- Kč; děti do 6 let, jeden doprovod ZTP-P, pracovníci NPÚ a AMG po předložení průkazu zdarma.

České farmaceutické muzeum se nachází v areálu Hospitálu Kuks, který najdeme nedaleko Dvora Králové nad Labem. České farmaceutické muzeum v Kuksu je otevřeno od roku 1994 a jeho zřizovatelem je Farmaceutická fakulta UK v Hradci Králové.

Umístění v areálu hospitálu není náhodné, jedná se o místo se sociálně zdravotní i lékárenskou tradicí, jejíž počátky sahají až do roku 1743.

Dne 18. 5. 1996 byla v hospitálu slavnostně otevřena prvá část expozice ČFM, nazvaná *Kouzlo apatyky*. Vznikla spoluprací Státního památkového ústavu v Pardubicích, vedení Státního zámku Kuks, jak se hospitál oficiálně nazývá, Farmaceutické fakulty UK a Spolku pro vybudování Českého farmaceutického muzea. Smyslem této muzejní expozice je v daných možnostech ukázat vývoj našeho lékárenství, zvláště pak podoby lékárenské officíny, od asi 17. do 20. století. Exponáty, které mají vypovídací hodnotu, mají zároveň na návštěvníka působit i svým kouzlem a neobvyklostí uměleckého zpracování.

Muzeum nabízí unikátní sbírku, která je dostupná v šesti místnostech. Všech šest místností má své logické uspořádání:

- první místnost – tzv. předsín barokní lékárny,
- druhá místnost – barokní lékárna 18. století,
- třetí místnost (refektář) – lékárna 19. století a první polovina 20. století,
- čtvrtá místnost – „materiálka“ s léčivý,

- pátá místnost (sloupová síň) – farmaceutická odvětví,
- šestá místnost – lékárna druhé poloviny 20. století.

V muzeu najdeme rozličné předměty, nejstarší části sbírky pocházejí ze sbírky ČFM založené roku 1883.

Expozice znázorňuje vývoj farmacie u nás od baroka do 20. století a zaměřuje se na následující oblasti: farmaceutický výzkum, laboratorní i tovární výrobu a kontrolu léčiv a přípravků, farmaceutický velkoobchod, farmaceutické školství a vojenskou farmacii. Vystaveny jsou soubory léčiv rostlinných, minerálních a chemických, dokonce i živočišných, jako jsou švábi, stonožky, mumie a jiné. Svou výtvarnou krásou zapůsobí hmoždíře, reliéfy, obrazy a lékárenské nádoby (stojatky). Návštěvník si může vyzkoušet roli lékárníka a rozmělnovat léčiva v třence, vyrábět tablety či vylisovat čípky, anebo ve výdejním boxu číst recepty, vydávat léky a podávat rady o jejich užívání.

České farmaceutické muzeum lze navštívit buď samostatně, nebo jeho návštěvu spojit s prohlídkou Hospitálu, Hraběcí hrobky, případně nedalekého přírodního Betléma českého barokního sochaře Matyáše Bernarda Brauna. V celém objektu Hospitálu Kuks je zakázáno fotografovat.

Samostatná prohlídka Českého farmaceutického muzea trvá cca 25 – 35 min.

Další kulturně-společenské možnosti v areálu:

- Hospitál Kuks s hraběcí hrobkou,
- Přírodní Braunův Betlém,
- Naučná stezka Kuks – Betlém – Žireč,
- každoročně pořádaná „muzejní noc“.

Možnosti vlastní činnosti:

- vyzkoušení role lékárníka v boxu,
- výroba tablet v prapůvodní formě úderem dřevěného kladiva nebo technicky složitější, vřetenovou ruční tabletovačkou,
- výroba lékárenského štítku otiskem z řady razítek.

Alternativní návrh aktivit:

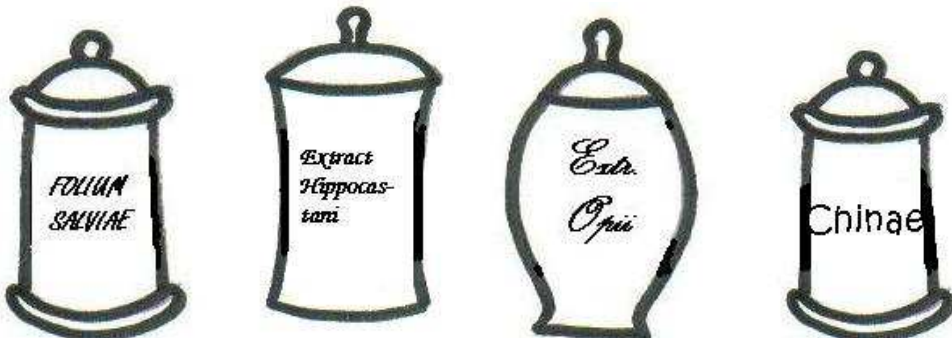
Areál Hospitálu Kuks nenabízí pouze návštěvu farmaceutického muzea, ale také vlastního hospitálu s lapidáriem, v němž jsou umístěny sochy Ctností a Neřestí barokního sochaře Matyáše Bernarda Brauna, dále pak návštěvu hraběcí hrobky nebo nedalekého Braunova Betléma, na který vede naučná stezka Kuks – Betlém – Žireč. Návštěvu muzea tak lze vhodně spojit i s prohlídkou některého z uvedených míst a realizovat ji například jako projektový den s hojným využitím mezipředmětových vztahů (český jazyk, dějepis, umění, biologie...).

V příloze je uveden návrh pracovního listu pro návštěvu Českého farmaceutického muzea na Kuksu zahrnující úkoly pro žáky. Většinu z nich by žáci měli být schopni zodpovědět po návštěvě muzea, případné doplňující informace jsou dostupné na Internetu nebo v odborné literatuře.

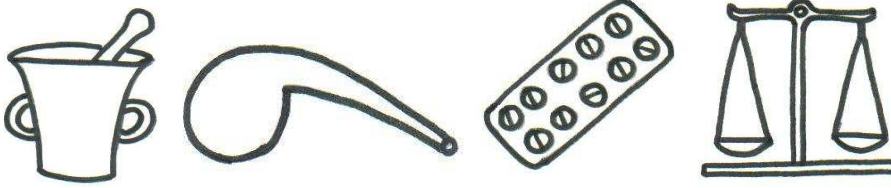
Použité zdroje

1. České farmaceutické muzeum [online] [cit. 18. 12. 2008] Dostupné na WWW: <http://www.ceska-apatyka.cz/>
2. Hospital Kuks [online] [cit. 18. 12. 2008] Dostupné na WWW: <http://www.hospital-kuks.cz/>

Příloha – návrh pracovního listu

Jméno a příjmení:	Třída:
Datum:	
Téma: České farmaceutické muzeum	
Postup práce: Během exkurze si pozorně prohlédněte vystavované exponáty a pokuste se zodpovědět na následující otázky. Pokud v muzeu nenajdete odpověď na některou z otázek, využijte odbornou literaturu příp. Internet.	
Otázky a úkoly:	
1) Pokuste se podle názvů určit, co se uchovávalo ve zobrazených stojatkách.	
	
<i>šalvěj list kaštanový extrakt opiový extrakt chininovník</i>	
2) Zjistěte, který novodobý přístroj nahradil původní alembik? <i>destilační přístroj</i>	
3) Jak se nazývá přístroj na drcení rostlinek a pilulek? Které chemické nádobí by ho mohlo zastoupit? <i>hmoždíř → třecí miska s tloučkem</i>	
4) Které léčivé rostliny lze v muzeu vidět? <i>nať máty peprné, dubová kůra, květ bezu černého, plod fenyklu, nať šalvěje</i>	
5) Která století reprezentují vystavované exponáty? <i>18. – 20. století</i>	

6) Kterou ze zobrazených věcí byste nenašli v historické lékárně?

7) I dnes se občas setkáte s úslovím „*To je ale dryák.*“ Jaký byl význam tohoto slova užívaný v lékárnictví?

zprvu šlo o prostředek proti jedům, kousnutí jedovatými zvířaty, později všehojící lék

8) Které mýtické zvíře dodnes zdobí lékárny?

jednorožec

9) Kdo je patronem lékárníků a lékařů?

sv. Kosma a sv. Damián

10) Z jakého roku je nejstarší vystavovaný časopis - *Časopis českého lékárnictva*?

1882

11) Dříve se k léčení užívala i léčiva živočišného původu.

a) Jakým cizím slovem se označují tato léčiva?

zoofarmaka

b) K jakému účelu se používali švábi?

proti křečím

12) Uveďte některé autory, kteří ve svých dílech spojují farmacii s uměním.

Jaroslav Bednář, Amálie Krutinová, Marie Kubátová aj.